

Judikát NS 21 Cdo 4556/2016

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 09/26/2017
Spisová značka: 21 Cdo 4556/2016
ECLI: ECLI:CZ:NS:2017:21.CDO.4556.2016.1
Typ rozhodnutí: ROZSUDEK
Heslo: Náhrada škody
Náhrada škody zaměstnavatelem
Ztížení společenského uplatnění
Bolestné
Pracovní úraz
Nemoc z povolání
Nemajetková újma (o. z.)
Znalecký posudek
Dotčené předpisy: § 1 písm. a) předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 30.09.2015
§ 2 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 30.09.2015
§ 3 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 30.09.2015
§ 394 odst. 2 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 30.09.2015
§ 3 odst. 3 o. z.
§ 10 odst. 2 o. z.
§ 2401 odst. 1 o. z.
§ 2958 o. z.
§ 3029 o. z.
§ 3080 bod 237 o. z.
§ 3080 bod 238 o. z.
§ 2 odst. 1 předpisu č. 440/2001Sb.
§ 8 odst. 2 písm. a) předpisu č. 440/2001Sb.
§ 5 odst. 1 předpisu č. 276/2015Sb.
§ 10 předpisu č. 276/2015Sb.
předpisu č. 50/2003Sb.

Kategorie rozhodnutí: B

Podána ústavní stížnost

datum podání	spisová značka	soudce zpravodaj	výsledek	datum rozhodnutí
04/12/2017	1. ÚS 3796/17	JUDr. Kateřina Šimáčková	odmítnuto	12/29/2017

21 Cdo 4556/2016

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Doležilky a soudců JUDr. Zdeňky Novotné a JUDr. Pavla Malého v právní věci žalobce V. V., zastoupeného JUDr. Igorem Nitrianským, advokátem se sídlem v Prachaticích, Kostelní náměstí č. 16, proti žalovanému SMC metal s. r. o. se sídlem v Praze 8 - Karlíně, Sokolovská č. 428/130, IČO: 28154517, zastoupenému JUDr. Bedřichem Tichým, advokátem se sídlem v Prachaticích, Zlatá stezka č. 145, o 144 272,56 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Prachaticích pod sp. zn. 6 C 132/2015, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. května 2016 č. j. 19 Co 551/2016-86, takto:

I. Dovolání žalobce v části směřující proti části výroku rozsudku krajského soudu o věci samé, ve které byl potvrzen rozsudek okresního soudu v části výroku II o zamítnutí žaloby co do 5 566 Kč, se odmítá.

II. Rozsudek krajského soudu (s výjimkou části výroku o věci samé, ve které byl potvrzen rozsudek okresního soudu v části výroku II o zamítnutí žaloby co do 5 566 Kč) a rozsudek Okresního soudu v Prachaticích ze dne 5. února 2016 č. j. 6 C 132/2015-66 v části výroku II, kterou byla zamítnuta žaloba co do 75 706,56 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 25. 4. 2015 do zaplacení, a ve výrociích o nákladech řízení se zrušují a věc se vrací v tomto rozsahu Okresnímu soudu v Prachaticích k dalšímu řízení.

O d ů v o d ě n í:

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Prachaticích dne 5. 5. 2015 domáhal, aby byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci 144 272,56 Kč s 8,05% úrokem z prodlení z částky 138 706,56 Kč od 24. 4. 2015 do zaplacení. Žalobu odůvodnil tím, že žalobce (zaměstnanec) a žalovaný (zaměstnavatel) uzavřeli dne 1. 12. 2014 pracovní smlouvu, na základě které žalobce pracoval u žalovaného jako obsluha CNC pily. Dne 15. 12. 2014 žalobce při výkonu sjednané práce utrpěl úraz. Při manipulaci s balíkem železných kulatin, který vysokozdvížným vozíkem převážel jiný zaměstnanec žalovaného, mu tento balík spadl na pravou dolní končetinu, na které utrpěl rozsáhlá poranění. Znaleckým posudkem doc. MUDr. Evžena Hrnčíře, CSc., bylo stanoveno na základě metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví bodové ohodnocení bolestného 552 body. Při hodnotě jednoho bodu 251,28 Kč, stanovené rovněž podle metodiky, činí tedy celková výše odškodnění bolestného 138 706,56 Kč. Za vypracování posudku žalobce uhradil 5 566 Kč. Dopisem ze dne 1. 4. 2015 žalobce vyzval žalovaného k zaplacení částky 144 272,56 Kč do 24. 4. 2015, žalovaný však na výzvu nereagoval.

Okresní soud v Prachaticích rozsudkem ze dne 5. 2. 2016 č. j. 6 C 132/2015-66 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 63 000 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 25. 4. 2015 do zaplacení (výrok I), zamítl žalobu co do 81 272,56 Kč s 8,05% úrokem z prodlení z částky 75 706,56 Kč od 25. 4. 2015 do zaplacení (výrok II) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že účastníci jsou povinni zaplatit náhradu nákladů řízení státu, a to žalobce 1779,30 Kč a žalovaný 1 480,70 Kč (výroky III-V). Dospěl k závěru, že žalovaný odpovídá podle § 366 zákoníku práce za škodu vzniklou žalobci pracovním úrazem ze dne 15. 12. 2014; neshledal spoluzavinění žalobce na pracovním úrazu a podmínky k částečnému zproštění odpovědnosti žalovaného podle § 367 odst. 2 zákoníku práce. I když byla novým občanským zákoníkem zrušena, soud prvního stupně při stanovení náhrady za bolest s odkazem na ustanovení § 394 odst. 2 zákoníku práce postupoval podle vyhlášky č. 440/2001 Sb. ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb. Vyšel z bodového ohodnocení bolestného stanoveného znaleckým posudkem doc. MUDr. Evžena Hrnčíře, CSc. (vypracovaným za řízení) ve výši 525 bodů a z vyhláškou stanovené výše odškodnění 120 Kč za 1 bod a výši bolestného stanovil částkou 63 000 Kč. Na posuzovaný případ soud prvního stupně neaplikoval závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2014 sp. zn. I. ÚS 3367/13, které se vztahují na mimořádně závažné zdravotní následky, jež v posuzovaném případě nebyly zjištěny. Kromě zbytku požadovaného bolestného shledal žalobu nedůvodnou též v části, kterou se žalobce domáhal náhrady za částku 5 566 Kč, kterou zaplatil znalci doc. MUDr. Evženu Hrnčířovi, CSc., za „původní“ posudek, neboť tento posudek nebyl pro rozhodnutí o nároku na bolestné rozhodující.

K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 26. 5. 2016 č. j. 19 Co 551/2016-86 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o zamítnutí žaloby, ve výrociích o nákladech řízení jej změnil tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit na náhradě nákladů řízení žalobci k rukám advokáta JUDr. Igora Nitrianského 26 378 Kč a státu 1 480,70 Kč a že žalobci uložil povinnost zaplatit státu na náhradě nákladů řízení 1 779,30 Kč, a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit soudní poplatek 3 150 Kč a že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 8 019,90 Kč k rukám advokáta JUDr. Bedřicha Tichého. Odvolací soud vzal v úvahu, že občanský zákoník „není právním předpisem, který by upravoval právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli (pracovníprávní vztahy) a který by mohl zasáhnout mimo předmět své vlastní právní úpravy“. Dovedl proto, že vyhlášky č. 440/2001 Sb. a č. 50/2003 Sb. byly zrušeny „jen potud, pokud měly upravovat odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění prováděné z důvodu odpovědnosti za škodu podle § 2894 a násl. občanského zákoníku“, a že „pro oblast pracovníprávních vztahů zůstalo i v době po 1. 1. 2014 zachováno ustanovení § 372 odst. 2 zákoníku práce, a proto v pracovníprávních vztazích se má odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění řídit obdobnými zásadami jako v době do 31. 12. 2013, a to bez ohledu na ustanovení § 3080 body 237 a 238 o. z.“; jestliže zákoník práce obsahoval právní úpravu odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání, nelze (vzhledem k § 4 zákoníku práce) ustanovení občanského zákoníku použít. V souladu s ustanovením § 394 odst. 2 zákoníku práce bylo proto podle odvolacího soudu třeba postupovat podle vyhlášky č. 440/2001 Sb. ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb., neboť v posuzovaném případě bylo bolestné znaleckým posudkem ze dne 18. 3. 2015 ohodnoceno před nabytím účinnosti nařízení vlády č. 276/2015 Sb. (§ 10 uvedeného vládního nařízení). Odvolací soud neshledal, že by vyhlášku č. 440/2001 Sb. bylo namísto jako protiústavní neaplikovat z důvodu diskriminace zaměstnanců, neboť „rozdílnost úpravy odškodňování bolesti je akceptovatelná s ohledem na rozdílnost občanskoprávních a pracovníprávních vztahů“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání směřující proti potvrzujícímu výroku o věci samé. V rozhodovací praxi odvolacího soudu považuje za nevyřešené otázky, zda výši odškodnění pracovního úrazu, který nastal dne 15. 12. 2014, je třeba posoudit podle obecných ustanovení a § 2958 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, nebo podle zrušené vyhlášky č. 440/2001 Sb. a zda za úpravy obsažené v ustanovení § 394 odst. 2 zákoníku práce a účinné ke dni 15. 12. 2014 lze na stanovení výše újmy na zdraví „utrpěné v rámci zaměstnání“ subsidiárně aplikovat „obecné regule“, resp. „obecná i konkrétní ustanovení“ zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Žalobce je přesvědčen, že aplikace vyhlášky č. 440/2001 Sb. je na daný případ nepřijatelná, neboť nelze připustit, aby byl aplikován zrušený právní předpis, a odkaz na tuto vyhlášku v ustanovení § 394 odst. 2 zákoníku práce považuje za „legislativní chybu“. Uvedl, že na základě ustanovení § 4 zákoníku práce „je nutné subsidiárně aplikovat příslušná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku“, a v této souvislosti odkázal na ustanovení § 3029 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Závěr odvolacího soudu (i soudu prvního stupně) podle dovolatele připouští absurdní situaci, neboť poškození, kteří utrpěli újmu na zdraví v rámci výkonu zaměstnání, by byli odškodněni za naprosto odlišných pravidel než poškození, kteří utrpěli úraz v rámci jiné činnosti než v zaměstnání, a výše odškodnění by byla diametrálně odlišná. Dovolatel namítá, že závěry soudů obou stupňů zcela eliminují základní zásady občanského práva garantované v části první, hlavě I zákona č. 89/2012 Sb., zejména pak zásadu spravedlnosti. Má za to, že posouzení kompenzace újmy na zdraví, které je nejvyšší hodnotou každého člověka, podle odlišných pravidel je zcela nepřijatelné, neboť lidský život a zdraví je vždy pouze jeden (jedno) a má

totožnou hodnotu, a v této souvislosti odkazuje na ustanovení čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu - dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Směřuje-li dovolání rovněž proti části výroku rozsudku odvolacího soudu o věci samé, ve které byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části výroku II o zamítnutí žaloby co do 5.566 Kč (náhrada nákladů na znalecký posudek ze dne 18. 3. 2015), neobsahuje údaje o tom, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 241a odst. 2 o. s. ř.), a v dovolacím řízení proto nelze pokračovat (srov. též právní názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013 sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, které bylo uveřejněno pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013 sp. zn. 29 Cdo 2488/2013, popř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013 sp. zn. 29 NSČR 55/2013, které bylo uveřejněno pod č. 116 v časopise Soudní judikatura, roč. 2014). Nejvyšší soud České republiky proto dovolání žalobce v této části podle ustanovení § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. - nepodléhá), že žalobce jako zaměstnanec a žalovaný jako zaměstnavatel uzavřeli dne 1. 12. 2014 pracovní smlouvu, na základě které žalobce od téhož dne pracoval u žalovaného jako „obsluha CNC pily“. Dne 15. 12. 2014 došlo u žalobce při výkonu sjednané práce k úrazu, při kterém utrpěl drtivé poranění pravého přednoží a prstů pravé nohy. Znaleckým posudkem znalce v oboru zdravotnictví, odvětví pracovní úrazy a nemoci z povolání doc. MUDr. Evžena Hrnčíře, CSc., vypracovaným na žádost žalobce dne 18. 3. 2015, bylo podle Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku) stanoveno bodové ohodnocení bolestného za zdravotní následky uvedeného pracovního úrazu žalobce počtem bodů 552 (hodnota 1 bodu podle metodiky činila 251,28 Kč). Podle posudku stejného znalce ze dne 27. 10. 2015 vypracovaného na základě ustanovení znalce soudem prvního stupně činí výše bodového ohodnocení bolestného za zdravotní následky stejného pracovního úrazu stanoveného podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb. 525 bodů (hodnota 1 bodu podle vyhlášky činila 120 Kč).

Za tohoto skutkového stavu závisí rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázky hmotného práva, zda po zrušení vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb. zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s účinností od 1. 1. 2014 (srov. § 3080 body 237 a 238 uvedeného zákona) se v pracovněprávních vztazích při stanovení náhrady za bolest nadále postupuje podle této vyhlášky, nebo zda základním kritériem pro stanovení této náhrady je individuální posouzení konkrétního případu poškození zdraví podle zásady slušnosti ve smyslu ustanovení § 2958 zákona č. 89/2012 Sb. Vzhledem k tomu, že tato otázka hmotného práva předestřená dovolatelem dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu vyřešena, dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že dovolání žalobce v části směřující proti části výroku rozsudku odvolacího soudu o věci samé, ve které byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části výroku II o zamítnutí žaloby co do 75.706,56 Kč s příslušenstvím, je podle § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalobce je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat - vzhledem k době, kdy došlo k pracovnímu úrazu žalobce a k jeho následnému léčení - podle právních předpisů účinných v té době, zejména podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb., a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 320/2009 Sb., č. 326/2009 Sb., č. 427/2010 Sb., č. 347/2010 Sb., č. 73/2011 Sb., č. 180/2011 Sb., č. 185/2011 Sb., č. 466/2011 Sb., č. 341/2011 Sb., č. 364/2011 Sb., č. 365/2011 Sb., č. 367/2011 Sb., č. 375/2011 Sb., č. 167/2012 Sb., č. 385/2012 Sb., č. 396/2012 Sb., č. 399/2012 Sb., č. 155/2013 Sb., č. 303/2013 Sb., č. 101/2014 Sb., č. 182/2014 Sb. a č. 250/2014 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 30. 9. 2015 (dále jen „zákoník práce“ nebo „zák. práce“).

Pro rozhodnutí projednávané věci je – jak správně uvedl dovolatel - významné, které právní předpisy se vztahují na poskytování náhrady za bolest způsobenou pracovním úrazem (nemocí z povolání), ke kterému došlo poté, co dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jen „občanský zákoník“ nebo „o. z.“). S názorem dovolatele, že na odškodnění této újmy na zdraví je nutné subsidiárně aplikovat ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, však dovolací soud nesouhlasí.

Do doby nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, byla výše náhrady za bolest (a náhrady za ztížení společenského uplatnění), jako jednoho z dílčích nároků z práva na náhradu škody na zdraví, upravena vyhláškou č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb., kterou se mění vyhláška č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též jen „vyhláška č. 440/2001 Sb.“), a to jak pro případy bolesti vzniklé následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání [srov. § 369 odst. 1 písm. b) a § 372 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce], tak pro případy bolesti vzniklé v souvislosti s poškozením zdraví, za které škůdce odpovídal podle občanskoprávních předpisů (srov. § 444 odst. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2013). Ustanovením § 3080 body 237 a 238 o. z. byla vyhláška č. 440/2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 zrušena, neboť nová občanskoprávní

úprava opustila dosavadní způsob odškodňování újmy na zdraví, podle kterého se náhrada nemajetkové újmy na zdraví (její výše) určovala na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku podle sazeb upravených zrušenou vyhláškou, a nadále stanoví, že při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy, že vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění, a že nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti (srov. § 2958 o. z.). Uvedená zákonná díkce byla následně rozvedena „doporučujícím materiálem“ nazvaným „Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)“ a uveřejněným pod č. 63 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2014 (ve znění redakční opravy uveřejněné tamtéž v č. 1/2015).

Nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, se občanskoprávní a pracovněprávní úprava odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění rozštěpila, neboť provedenou rekodifikací soukromého práva zůstalo nedotčeno ustanovení § 394 odst. 2 zák. práce, které stanovilo, že do doby nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění se postupuje podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb. Důvodem byla skutečnost, že v případě odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání se jedná o náhradu škody v podobě újmy na zdraví, ke které došlo při výkonu závislé práce (srov. § 2 a 3 zák. práce), a že právní vztahy vznikající při jejím výkonu (individuální pracovněprávní vztahy) jsou předmětem zvláštní úpravy obsažené v zákoníku práce [srov. § 1 písm. a) zák. práce]. Zákoník práce poskytuje zvláštní ochranu postavení zaměstnance, který je v pracovněprávním vztahu slabší stranou, a proto je nutné postupovat podle zvláštní právní úpravy v něm obsažené [srov. ustanovení § 1a odst. 1 písm. a) zák. práce, které zakotvuje zvláštní zákonnou ochranu postavení zaměstnance jako jednu ze základních zásad pracovněprávních vztahů]. Tomu odpovídá i ustanovení § 2401 odst. 1 o. z., z něhož vyplývá přednost použití zákoníku práce před občanským zákoníkem na práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele z pracovněprávních vztahů. Občanským zákoníkem se pracovněprávní vztahy řídí jen tehdy, nelze-li použít zákoník práce, a to vždy v souladu se základními zásadami pracovněprávních vztahů (srov. § 4 zák. práce).

Nelze souhlasit s argumentací dovolatele, podle které odkaz na vyhlášku č. 440/2001 Sb. v ustanovení § 394 odst. 2 zák. práce je „legislativní chybou“. Vzhledem k tomu, že ode dne přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, byl zákoník práce několikrát novelizován a že novela provedená zákonem č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, přímo promítala změny provedené občanským zákoníkem do pracovněprávní úpravy, je nutno dovodit, že ponechání ustanovení § 394 odst. 2 zák. práce v platnosti bylo vyjádřením vůle zákonodárce zachovat (byť na dobu omezenou dnem nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění) pro oblast pracovněprávních vztahů účinnost vyhlášky č. 440/2001 Sb. V této souvislosti lze souhlasit s úvahou soudu prvního stupně, že se jedná o obdobnou situaci jako v případě ustanovení § 365 odst. 1 zák. práce, které rovněž ukládá použití formálně zrušeného ustanovení § 205d zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 231/1992 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 220/2000 Sb. do dne nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění zaměstnanců.

Rozchod občanskoprávní a pracovněprávní úpravy odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění potvrdil i následný vývoj právní úpravy od 1. 10. 2015, kdy ustanovení § 394 odst. 2 zák. práce umožňující pro oblast pracovněprávních vztahů použití zrušené vyhlášky č. 440/2001 Sb. do doby nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění bylo spolu se zákonem č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, zrušeno (dnem 1. 10. 2015, kdy nabyl účinnosti zákon č. 205/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zrušuje zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, a zrušují nebo mění některé další zákony). Na základě zákonného zmocnění obsaženého v ustanovení § 271c odst. 2 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015 bylo s účinností od 26. 10. 2015 vydáno nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání (dále jen „nařízení vlády č. 276/2015 Sb.“), které v pracovněprávních vztazích zachovává bodový systém výpočtu náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění. Podle tohoto nařízení vlády se stanoví náhrada za bolest nebo náhrada za ztížení společenského uplatnění nejen v případě újmy na zdraví, která vznikla po jeho účinnosti, ale i tehdy, byla-li bolest nebo ztížení společenského uplatnění způsobena přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení a nebyl-li přede dnem nabytí jeho účinnosti vydán lékařský posudek k odškodnění bolesti nebo ztížení společenského uplatnění (§ 10 nařízení vlády č. 276/2015 Sb.).

Z uvedeného vyplývá, že subsidiární použití ustanovení § 2958 o. z. a z něj vycházející metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví na pracovněprávní vztahy nepřipadá v úvahu. V této souvislosti je navíc třeba zdůraznit, že zákoník práce obsahuje komplexní pracovněprávní úpravu náhrady škody (část jedenáctá, § 248 až 275 a část čtrnáctá, hlava I, díl 1, § 365 až 393), která má kogentní povahu (srov. náleze Ústavního soudu č. 116/2008 Sb., bod 203), a nelze se proto od ní odchýlit. Přisvědčit nelze ani argumentaci dovolatele, podle které nutnost použití „příslušných ustanovení“ zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, namísto ustanovení § 394 odst. 2 zák. práce vyplývá z přechodného ustanovení § 3029 odst. 1 o. z. (podle kterého dovolávají-li se právní předpisy ustanovení, která se tímto zákonem zrušují, vstupují na jejich místo jim odpovídající ustanovení tohoto zákona), neboť v takovém případě by se jednalo nikoliv o subsidiární, ale o nepřipustné přímé použití občanského zákoníku na pracovněprávní vztahy. Přechodná ustanovení občanského zákoníku se na zákoník práce nevztahují; v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva byla přechodná ustanovení pro zákoník práce učiněna součástí tzv. harmonizační novely provedené zákonem č. 303/2013 Sb.

Rozdílnost právní úpravy odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění v zákoníku práce od úpravy obsažené v občanském zákoníku, která je důsledkem relativní samostatnosti pracovního práva vůči občanskému právu, je odůvodněna - jak správně dovodil odvolací soud - odlišností pracovněprávních vztahů od vztahů občanskoprávních, danou povahou závislé práce. V použití vyhlášky č. 440/2001 Sb. na poskytování náhrady za bolest v pracovněprávních vztazích v době od 1. 1. 2014, které vede ke stanovení náhrady v odlišné (nižší) výši, než ve které by byla stanovena v občanskoprávních vztazích podle ustanovení § 2958 o. z., proto nelze spatřovat dovolatelem namítaný rozpor s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti, na nichž spočívá soukromé právo (§ 3 odst. 3 a § 10 odst. 2 o. z.). Ze stejného důvodu nelze uvažovat ani o porušení ústavního principu rovnosti před zákonem, resp. o diskriminaci zaměstnanců při odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění (čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Zaměstnanci totiž ani nejsou jedinými osobami vykonávajícími závislou práci (jinou obdobnou činností), na které se v době od 1. 1. 2014 vztahuje úprava zákoníku práce o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění při poškození zdraví utrpěném při výkonu takové práce (jiné obdobné činnosti) a vyhláška č. 440/2001 Sb. (od 26. 10. 2015 nařízení vlády č. 276/2015 Sb.). Podle této právní úpravy se postupuje též u úředníků územních samosprávních celků (§ 1 odst. 2 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávních celků a o změně některých zákonů, ve znění účinném od 1. 1. 2014), soudců [§ 84 odst. 4 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění účinném od 1. 1. 2014], státních zástupců (§ 18 odst. 6 zákona č. 283/1993 Sb., o

státním zastupitelství, ve znění účinném od 1. 1. 2014) a od 1. 1. 2015 i u státních zaměstnanců (§ 124 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě). Vyhláška č. 440/2001 se v době od 1. 1. 2014 vztahovala též na poskytování náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění vojákům z povolání (§ 119 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění účinném od 1. 1. 2014) a příslušníkům bezpečnostních sborů (§ 104 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění účinném od 1. 1. 2014); vyhláška č. 440/2001 Sb. byla pro vojáky z povolání následně nahrazena vyhláškou č. 346/2015 Sb., o postupu při určování výše náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění vojáků, a pro příslušníky bezpečnostních sborů vyhláškou č. 277/2015 Sb., o postupu při určování výše náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění příslušníků bezpečnostních sborů.

Nejvyšší soud České republiky proto dospěl k závěru, že při stanovení náhrady za bolest způsobenou zaměstnanci pracovním úrazem (nemocí z povolání), ke kterému došlo poté, co dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se až do 30. 9. 2015 postupuje (s výjimkou případů, na které se vztahuje ustanovení § 10 nařízení vlády č. 276/2015 Sb.) podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. 50/2003 Sb.

Z uvedeného vztaheno na posuzovanou věc vyplývá, že v souvislosti s pracovním úrazem, který žalobce utrpěl dne 15. 12. 2014, připadá v úvahu poskytnutí náhrady za bolest, jež mu byla způsobena přede dnem 26. 10. 2015, kdy nabylo účinnosti nařízení vlády č. 276/2015 Sb., buď podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., nebo podle nařízení vlády č. 276/2015 Sb. Závěr, který z těchto právních předpisů se vztahuje na projednávanou věc, je třeba (vzhledem k přechodnému ustanovení § 10 nařízení vlády č. 276/2015 Sb.) odvíjet od skutečnosti, zda lékařský posudek k odškodnění bolesti byl vydán v době před, anebo až po nabytí účinnosti nařízení vlády č. 276/2015 Sb. Za lékařský posudek k odškodnění bolesti vydaný před nabytím účinnosti uvedeného nařízení vlády ve smyslu § 10 nařízení vlády č. 276/2015 Sb. je však možné považovat jen lékařský posudek, v němž se vymezuje bodové ohodnocení bolesti podle sazeb stanovených v přílohách č. 1 a 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb., tj. lékařský posudek vydaný podle ustanovení § 2 odst. 1 vyhlášky č. 440/2001 Sb. Není jím proto znalecký posudek doc. MUDr. Evžena Hrnčíře, CSc. ze dne 18. 3. 2015, který náhradu za bolest stanovil podle „Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)“. Nelze též pominout, že bodové ohodnocení bolesti bylo možné provést až po ustálení zdravotního stavu žalobce [srov. § 8 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 440/2001 Sb. a § 5 odst. 1 větu první nařízení vlády č. 276/2015 Sb.]. Z uvedeného znaleckého posudku ze dne 18. 3. 2015, jakož i ze znaleckého posudku k odškodnění bolesti ze dne 27. 10. 2015, vydaného stejným znalcem po nabytí účinnosti nařízení vlády č. 276/2015 Sb., přitom vyplývá, že v době vydání posudku ze dne 18. 3. 2015 znalec vycházel ze stavu, kdy zdravotní stav žalobce ještě nebyl ustálený. Vzhledem k tomu, že přede dnem nabytí účinnosti nařízení vlády č. 276/2015 Sb. nebyl ve smyslu § 10 tohoto nařízení vydán lékařský posudek k odškodnění bolesti žalobce způsobené mu pracovním úrazem ze dne 15. 12. 2014, stanoví se náhrada za bolest v posuzovaném případě podle nařízení vlády č. 276/2015 Sb. Určily-li proto soudy v projednávané věci výši náhrady za bolest, kterou žalobce utrpěl v souvislosti s uvedeným pracovním úrazem, podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., postupovaly podle nesprávného právního předpisu.

Z uvedeného vyplývá, že napadený rozsudek odvolacího soudu není správný. Protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky tento rozsudek - s výjimkou části výroku o věci samé, ve které byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části výroku II o zamítnutí žaloby co do 5 566 Kč - zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud - s výjimkou výroku, kterým bylo žalobě co do 63 000 Kč s příslušenstvím vyhověno, a části výroku II o zamítnutí žaloby co do 5 566 Kč - i toto rozhodnutí a věc vrátil v tomto rozsahu Okresnímu soudu v Prachaticích k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 26. září 2017

JUDr. Jiří Doležilek

předseda senátu

www.nsoud.cz